

dal, *El Pi de ribera* (1875), certitud que ens serva la biografia de Bart. Torres (*IdOr*, p. 35): «Mon cor estima un arbre. més vell que l'olivera, / més poderós que el roure, més verd que el taronger, / conserva de ses fulles l'eterna primavera, / i lluita amb les ventades que atupen la ribera / com un gegant guerrer» (v. 4). L'Estadant de Mortitx em donava en sèrie els petits noms de «sa ribera», mirant des de la serra on sèiem (1964), però ja prou sabiem els grans de tota la costa de Tramuntana: *Ribera de Canten-i-dormen* (cantada per Costa amb versos imperescibles), *R. de Ses Marcesques, de Caçapung, de Miramar, de Sa Vangèlica* Potses per comparació, una acc. menys coneguda: «una *ribèra* és un conreu (*κοιτόρι*) al peu d'una garriga» (Muro) (no sé si perquè és quasi una mar de verdor al peu d'aspres costers, tal com cap a Vic en diuen un *barнал* (<mar-) a terres baixes per més que no estiguin gens inundades.

Altrament les accs. peculiars del català no cessen gaire o gens més enllà de les nostres fronteres penitines (de les del Nord, cosa tan coneguda, ja no caldrà dir-ho) A l'alt Aragó, per les altes Muntanyes de la vall de Gistau, us diran que des d'Engrota per «una *ribèra abáñon*» podeu davallar fins a Sen: San Juan de G., 1965. Si us pareu una mica en els País Basc n'hi trobareu representants basco-romànics (ja aplegats per Schuchardt (*BhZRPb*. vi, 9-10). I ja en el *Lt de Alexandre*, lleonès de mj S. XIII (estr. 1304), hi ha *ribera* 'riu'=fr. *rivière* De Gascunya ens informa el mapa «cours d'eau» de l'ALGc. (III, 995): la resposta fou (ar)ribèro en una àrea intermitent de 10 poblacions a l'esquerra de la Garona, estenent-se des de la Barosa i StPlancard fins a Agén, i també a Gavarnia, i a 6 punts del límit BPyr-Landes, amb la definició precisa «terrain en bordure d'un cours d'eau; vallée arrosée»; a Gimont (Gers) simplement «prairies».

Riberal m. és el terme millor i més inequívoc per entendre les vores d'un curs d'aigua, col·lectivament, i ja es deia en el S. XIV, com es transparenta sota un tel allatinat: «unum *riberale* a la Prunereda» a. 1388; «illud *ripariale* sive *riberale*» a Vinça parlant de la Tet, 1411 (*InvLC*). «Seguint un camí molt pintoresc sense gaire apartar-se de les vores del *riberal* de la Muga», Bosch de la Tr. (*Rec d'un Excurs*, 11); i al pas de la família sagrada «el *riberal* reverdeix» en els solcuïts, xardorosos, arenys del Nil (Verd, *La Fugida a Eg*, 38) El *DAG* en reporta frases de dring popular collides a Andorra i en el Vallès: encara avui, però, és sobretot un terme del Nordest: me'l donen a la Selva de Dalt com la gran vall d'una «ribera» d'alguna importància, com el *riborál* de Rubiers (1957); i a l'alta Garrotxa és netament la 'faixa de terra al llarg del jaç del riu': «ja no haureu de pujar més, perquè el camí va seguint sempre el *riberal*» (St Aniol d'Aguja, 1932).

Riberar tr: «salzes, verns i pins que *riberen* el Besòs», Pons i Mass. (*DAG*). *Ribererjar* *Riberenc* adj. [Belv j]: «estols de blanques nimfes desfan sa cabellera / pels remolins d'escuma, seguint-los riu avall; / pels *riberencs* herbatges, com un ruixat de perles, /

festívol saltirona l'aucell del paradís / ---», *Atl* II, 31a; 'que habita a la vora del mar' (Miquel Alcover, *BDLC* XIV, 103). *Riberatge* nom d'un dret o pagament antic, quelcom dependent del pas o freqüentació del Fluvià, puix que el rei n'afranqueix la gent de Besalú, el 1377 (*DAG*), cf. supra, *ribatge*.

Riberer 'fill de la Ribera de Xúquer' («convent a tothora visitat per los verdaders *riberers*», *MGadea* (*Tipos y Modismes*, T. del Xè I, 26; II, 1). *Ribereta*, supra. +*Riberó* 'còrrec' ross. i alt-emp. [1444, *InvLC*], ja n'hem vist un a Campmany, i a *Riberó* és a Biure (Coromines, O. C., 927a10). *Ribot* 'marge, ribàs' pall. (*AlcM*) a l'Alt Flamicell al costat de la *Riba* hi ha lo *Ribot Figuer*, que defineixen «un esposal que no s'hi fan més que barse i peny(y)als» (Mont-ros, 1964).

CULTISME: *Ripària*.

Arribar [S. XIII] de primer no fou més que 'atracar (una nau), arribar a port o platja': «alí on éls estimarien que fos bo al estol *arribar*, que alí *arribàssem*» (desembarc del Conqueridor a Mallorca), Jaume I (Ag, p. 96), «navegant ab pròsper vent, *arribà* en les fèrtils e pacífiques *ribes* de Anglaterra», JoMartorell (Ag. I, 22); i avui, igual que en oc., fr., it., angl., és l'expressió general per a qualsevol arribada (en cast. regional, veg *AJLC* I, 7, 12; *Dicc* Cuervo I, 649-51; *RFE* II, 359; B. D. H-Am. IV, 41); també s'usà com a tr. 'fer atracar': «si algun aurà *arribada* lenya o fusta en lo flum d'Ebre, que algun, sens voluntat del senyor que la aurà *arribada*, no la gos pendre» Tort. 1344 (*BABL* XII, 60). I també des d'antic, com a transitiu, el trobem alguna vegada en l'acc. de 'fer arribar (algú) fins a un lloc', 'conduir-lo fins allí': «--- Pensant anar en lo millor hostel ---, Toreño los *arribà* en casa», *Decam.* x, § 9, 600.3 («avvisando d'essere al miglior albergo inviati, con Torello alle sue case pervennero»); cf. infra un ús ben semblant a les Illes.

En el sentit modern i corrent és el terme d'ús general i únic a tot el domini lingüístic, de València cap al Nord i a l'Est. Poc freqüent amb aquest valor a l'època antiga, ja n'hi ha però algun cas: «los missatgers *arribaren* en la cort del Leó ---», Lluïl (*Merav.* VII, cap. 5); «tu, Tirant, fuyst nat malvat crestià --- tants reys --- per causa tua són morts; maleyt fon lo dia que tu en aquesta terra *arribist*», Galba (*Tirant*, Ag. IV, 49); és ja l'acc. més descabdellada en el *DTO*. 1647 etc. «Lo crida a seure sota un roure altívol, / ahont no *arriba* el salabrós ruxim», «Del temple, hont los Atlants enrotllan a Neptú / --- / se'n alsa un que és del àngel caygut imatge viva / --- / del temple immens les brèdoles, ahont sa testa *arriba*, / tremolen a la forta tronada de sa veu», *Atl.* (*Introd.*, 24d; III, 3c).

Descabdellat en tota mena d'aplicacions i frases secundàries. Abstractament: «De cinc trams los raigs avio / --- / com serpent pel pedregar / --- / trabucant aquell qui'l munta / --- / que és un rey la vida humana / --- / y devalla fugitiva, / rodolant de *riba* en *riba* / fins que al mar sens vora *arriba* / de la fonda eternitat», Verd. (*Cançó del raser*, O. C. Pop VIII, 64). *Arribar-se* 'fer just els passos necessaris per tro-